

Sivistysvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla (U 63/2016 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- tekijänoikeusneuvos Viveca Still, opetus- ja kulttuuriministeriö
- johtaja Jorma Waldén, opetus- ja kulttuuriministeriö
- professori Taina Pihlajarinne, Helsingin yliopisto
- lakimies Pekka Heikkinen, Kansalliskirjasto
- lakimies Anu Pitkänen, Yleisradio
- toimistopäällikkö Virva Nousiainen-Hiiri, Helsingin kaupunginkirjasto
- yhteiskuntasuhdejohtaja Petra Wikström, MTV Oy
- Head of Legal, Technology and Public Affairs Ismo Huhtanen, Sanoma Media Finland Oy
- medialisensointipäällikkö Juhani Ala-Hannula, Esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys GRAMEX ry
- toimitusjohtaja Valtteri Niiranen, Kopiosto ry
- edunvalvontajohtaja Lauri Kaira, Luovan työn tekijät ja yrittäjät (Lyhty)
- johtaja Satu Kangas, Medialiitto ry
- toiminnanjohtaja Antti Kotilainen, Musiikki tuottajat - IFPI Finland ry
- edunvalvontapäällikkö Johanna Halkola, RadioMedia
- toiminnanjohtaja Anne Salomaa, Sanasto ry
- lakimies Pekka Heikkinen, Suomen tieteellinen kirjastoseura r.y.
- lainopillinen asiamies Albert Mäkelä, Suomen Yrittäjät ry
- johtaja Martti Kivistö, Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- lakimies Jussi Mäkinen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2017 vp

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Keskuskauppakamari
- Tekijänoikeuksien käyttäjien neuvottelukunta

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Tekijänoikeuden rajoitukset on EU:ssa harmonisoitu direktiivillä 2001/29/EY tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa (jäljempänä *vuoden 2001 tekijänoikeusdirektiivi*). Direktiivissä säädettiin poikkeuksista ja rajoituksista, joita jäsenvaltiot voivat säätää EU:n tasolla harmonisoituihin yksinoikeuksiin kansallisissa tekijänoikeuslaeissaan. Direktiivillä luotiin tyhjentävä lista sallituista tekijänoikeuden poikkeuksista ja rajoituksista (jäljempänä käytetään pelkästään termiä *rajoitus*). Kaikki jäsenvaltiot eivät ole hyödynäneet mahdollisuutta rajoittaa yksinoikeuksia yhtä laajasti.

Nyt komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot veloitetaan ottamaan käyttöön kolme pakollista tekijänoikeuden rajoitusta. Nämä koskevat tekstin- ja tiedonlouhintaa, teosten ja muiden suojan kohteiden käyttöä yksinomaan opetuksen havainnollistamiseksi sekä kulttuuriperintöaineiston säilyvyyden varmistamista. Komission mukaan tekijänoikeuden rajoitukset pyritään näin modernisoidaan huomioimalla teosten uudet käyttötavat ja edistämällä rajoitusten toimivuutta rajat ylittävissä tilanteissa.

Valtioneuvoston kanta

Suomi tukee yleisellä tasolla komission pyrkimyksiä edistää tekijänoikeudella suojattujen sisältöjen rajat ylittävää saatavuutta sisämarkkinoilla sekä tavoitetta saattaa tekijänoikeuden rajoitukset ajan tasalle tavalla, joka huomioi uudet hyödyntämistavat. Suomi katsoo, että direktiivissä tulee pyrkiä löytämään tasapaino toisaalta tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden oikeutettujen etujen ja elinkeinovapauden suojelemisen ja toisaalta yhteiskunnallisten tavoitteiden ja perusoikeuksien, kuten tieteen ja kulttuurin vapauden ja sananvapauden, välillä. Suomi pitää tärkeänä, että sääntelyllä ei aseteta esteitä tietoyhteiskunnan ja tietoverkkojen toiminnan kannalta tärkeiden palveluiden ja infrastruktuurien toimivuudelle, kuten hakukoneille ja linkitykselle.

Markkinoiden toimivuuden osalta Suomi painottaa, että EU:n tekijänoikeuspolitiikan tavoitteena tulee olla EU:n kilpailukyvyn ja sisämarkkinoiden toimivuuden parantaminen ja tekijänoikeusmarkkinoiden kokonaisvolyymien kasvu niin oikeudenhaltijoiden ja sisältöteollisuuden kuin kuluttajien hyväksi. Näin ollen tekijänoikeussäätelyn ja siihen liittyvän sähköisen kaupankäynnin sääntelyn tulee tukea myös uusien ja innovatiivisten sisältöjen, palveluiden ja tuotteiden sekä liiketoimintamallien kehittämistä ja markkinoille tuomista. Sääntelyn lähtökohtina tulee olla toimivuus digitaalisessa toimintaympäristössä, uusien liiketoimintamallien mahdollistaminen ja teknologianeutraalius. Suomi katsoo, että sisämarkkinoilla pikemminkin tulisi vähentää kuin lisätä oikeuksien pirstaloitumista ja pyrkiä välttämään uusien oikeudenhaltijoiden ja oikeuksien synnyttämistä.

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2017 vp

Tiedonlouhinnan osalta Suomi katsoo, että nykyisiä mahdollisuuksia tiedonlouhintaan ei tule heikentää ja että tieteellistä tiedonlouhintaa tarkasteltaessa olisi huomioitava myös mahdollisuudet hyödyntää kansallista tutkimusinfrastruktuuria, mukaan lukien muistiorganisaatioiden ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden osallistuminen tiedonlouhintaan sekä tutkimuksen verifioimiseen liittyvät tarpeet.

Suomi kannattaa direktiiviehdotuksen mukaista mallia, joka jättää kansallisen lainsäätäjän harkintaan, miten opetuskäyttö mahdollistetaan, ja jossa myös lisensointiin perustuvat mallit opetuskäytön turvaamiseksi olisivat edelleen mahdollisia. Suomi kannattaa myös ehdotusta, jonka mukaan opetuskäytön katsotaan tapahtuvan siinä maassa, jossa oppilaitos toimii. Kun jäsenvaltioille on jätetty kansallista liikkumavaraa, tämä elementti on tarpeen, jotta etäopetus olisi mahdollista.

Suomi kannattaa pyrkimyksiä edistää kulttuurihistoriallisesti kiinnostavien aineistojen saatavuutta myös rajat ylittävissä tilanteissa, mutta katsoo, että rajat ylittävän käytön sopimuslisenssijärjestelmään perustuvan ratkaisun tulisi voida tapahtua ehdotettua kevyemmällä hallinnollisella ratkaisulla, joka perustuu yhteishallinnointiorganisaatioiden vastavuoroisuuteen. Suomi ei pidä mahdollisena, että kulttuuriperintölaitokset neuvottelevat komission ehdottamalla tavalla eri ulkomaisten yhteishallinnointiorganisaatioiden kanssa kussakin tapauksessa erikseen myynnistä poistuneita teoksia koskevien käyttöilupien hankkimiseksi.

Suomi pitää komission ns. arvokuiluun liittyviä ehdotuksia ongelmallisina. On kuitenkin tarkoituksenmukaista, että komissio pohtii eri tekijöitä, jotka liittyvät tekijänoikeudellisesti suojattujen teosten verkkojakelun arvonmuodostukseen eri aloilla sekä oikeuksien ja vastuiden jakautumiseen eri markkinoimijoiden välillä. Suomi katsoo, että markkinoilla olevia mahdollisia ongelmia on syytä tarkkaan selvittää ja etsiä ratkaisua, jolla saavutetaan reilut kilpailuolosuhteet. Samalla olisi kiinnitettävä huomiota tekijänoikeuksien kunnioittamiseksi tarvittavan infrastruktuuriin kehittämiseen, kuten yhteen toimivien teos- ja tekijätietojen saatavuuden varmistamiseen. Tavoitteena tulee olla tasapainoinen ja käytännön toimivuuden kannalta järkevä sääntely, jossa huomioidaan myös muut käynnissä olevat, erityisesti digitaalisten sisämarkkinoiden verkkoalustoihin eli alustatalouteen sekä teollis- ja tekijänoikeuksien toimeenpanoon liittyvät, EU-hankkeet. Toimenpiteiden tulisi myös olla yhteensopivia sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin kanssa. Nyt esillä olevat arvokuiluun liittyvät ehdotukset ovat keskenään ristiriitaisia eivätkä perustu riittävään vaikutusarviointiin, jotta niiden pohjalta olisi mahdollista tehdä johtopäätöksiä uuden sääntelyn tarpeesta.

Suomi katsoo, että direktiiviehdotuksen jatkovalmistelussa pitäisi pyrkiä selkeyttämään ehdotukseen sisältyviä säännöksiä ja keskittyä asioihin, jotka ovat sisämarkkinoiden kehittämisen kannalta kaikkein tärkeimmät ja vaikutuksiltaan selvimmät.

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2017 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Komission direktiiviehdotus on valiokunnan arvion mukaan jossain määrin hajanainen kokonaisuus, jolla yritetään edistää Euroopan unionin digitaalisten sisämarkkinoiden toimivuutta. Valiokunta korostaa, että digitaalisten sisämarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi on löydettävä yhteisesti hyväksyttävät ja selkeät toimintamallit, joilla tekijänoikeudet turvaten mahdollistetaan laajasti digitaalisten palvelujen ja sisältöjen käyttö myös rajat ylittävissä tilanteissa ja uudenaisten palvelujen sekä uuden liiketoiminnan kehittäminen.

Komission ehdotusten keskeneräisyys ja vaikutusarvioiden puute on näkynyt asian käsittelyssä sivistysvaliokunnassa asiantuntijoiden hyvinkin ristiriitaisina lausuntoina. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että Suomi jatkaa kansallisesti ja yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden kanssa aktiivisesti työtä komission ehdotusten selkeyttämiseksi ja parantamiseksi siten, että ratkaisuisissa otetaan huomioon kehittyneet ja toimivat kansalliset toimintamallit.

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että direktiiviehdotuksen suomenkielisessä versiossa on virheitä ja epäonnistuneita sanontoja tärkeissä kohdissa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että mahdolliset puutteet ja virheellisyudet korjataan.

Tekstin- ja tiedonlouhinta

Direktiiviehdotuksen 3 artiklan mukaan kappaleen valmistaminen tekstin- ja tiedonlouhinnan toteuttamiseksi olisi sallittua edellyttäen, että käyttäjällä on laillinen pääsy tieteellistä tutkimusta varten teokseen tai muuhun aineistoon, jota aiotaan louhia. Tekstin- ja tiedonlouhinta sallittaisiin ainoastaan tieteellistä tutkimusta varten ja sellaisissa organisaatioissa, jotka ovat voittoa tavoittelemattomia tai toimivat valtion tunnustamina yleisen edun tehtävässä.

Asiantuntijakuulemisessa on korostettu ehdotuksen kapea-alaisuutta. Ehdotus koskee vain tieteellistä tutkimusta ja aineistoja, joihin tutkimusorganisaatioilla on laillinen pääsy tieteellistä tutkimusta varten. Ehdotus ei asiantuntijalausunnon mukaan koske niitä tilanteita, joissa tekstin- ja tiedonlouhinta on Euroopan unionissa tai sen jäsenvaltioissa jo mahdollisesti sallittua. Komissio ei näytä tarkastelleen tekstin- ja tiedonlouhintaa tilanteissa, joissa louhintaa tarjotaan ja myydään louhintapalveluina.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että selvennetään ehdotuksen vaikutus esimerkiksi internetissä vapaasti saatavilla olevan aineiston analysointiin, esimerkiksi verkkosivujen louhintaan hakukoneiden ja muiden indeksointijärjestelmien tarpeisiin, sekä laajemminkin data-analytiikan käyttämiseen.

Ehdotusta tehtäessä on jätetty pohdintojen ulkopuolelle mahdollisuudet hyödyntää kansallista tutkimusinfrastruktuuria, mukaan lukien kansallisia muistiorganisaatioita ja muita mahdollisia yhteiskunnallisia toimijoita tiedonlouhinnassa. Ehdotuksen vaikutus näiden toimintaan vaatii ehdottomasti selkeyttämistä.

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2017 vp

Sivistysvaliokunnan mielestä on syytä harkita, pitäisikö direktiiviehdotuksessa sallia rajoituksen ohella sopimusratkaisut, tuettuna laajennetulla kollektiivisella luvalla tai edustavuusolettamalla. Tämä lisäisi kansallista liikkumavaraa ja olisi oikeudenhaltijoiden kannalta pelkkää tekijänoikeuden rajoittamista kohtuullisempi ratkaisu.

Käyttö digitaalisessa ja rajat ylittävässä opetustoiminnassa

Komissio ehdottaa artiklassa 4, että vuoden 2001 tekijänoikeusdirektiiviin sisältyvä tekijänoikeuden rajoitus opetuksen hyväksi olisi otettava käyttöön kaikissa jäsenvaltioissa.

Opetuskäyttöä koskevalla ehdotuksella pyritään saadun selvityksen mukaan selkeyttämään, että jäsenvaltioilla on oikeus säätää poikkeuksia tekijänoikeuteen opetuksen havainnollistamiseksi myös koskien digitaalisia opetusmuotoja. Lisäksi säännöksellä ratkaistaisiin rajat ylittävään etäopetukseen liittyvät ongelmat säätämällä siitä, että opetuksen katsotaan tapahtuvan oppilaitoksen sijaintimaassa riippumatta siitä, että oppilas osallistuu opetukseen etäyhteyden avulla toisesta jäsenvaltiosta. Aineistoa ei saisi välittää vapaasti verkossa, vaan ehdotus kattaisi vain tilanteet, joissa opetus tapahtuu suljetussa oppimisympäristössä. Ehdotettu oikeus teoksen käyttöön opetuksen havainnollistamiseksi ei asiantuntijalausunnon mukaan salli kokonaisten teosten kopioimista.

Direktiiviehdotus jättää kuitenkin opetuskäytön sallimisen tavan olennaisesti kansallisen lainsäätäjän harkintaan. Valiokunta korostaa, että Suomessa tämä tapahtuu pääosin lisenssisopimuksilla, joita on tuettu laajennettua kollektiivista lupaa koskevilla säännöksillä. Kansallinen päätösvalta tulee säilyttää tässä asiassa.

Lehtijulkaisujen suoja

Direktiiviehdotuksen artiklassa 11 ehdotetaan säädettäväksi uusi oikeus, joka myönnettäisiin lehtijulkaisujen kustantajille koskien heidän julkaisujensa digitaalista käyttöä. Uusi oikeus muodostettaisiin viittauksella vuoden 2001 tekijänoikeusdirektiiviin. Kustantajalla olisi oikeus määrätä suojan kohteiden kopioimisesta ja tilauspohjaisesta yleisölle välittämisestä.

Direktiiviehdotusta on kannatettu voimakkaasti kustantajien taholta ja korostettu, että uuden lähioikeuden nojalla lehdet voisivat lisensoida digitaalisia julkaisujaan muun muassa internetin kaupallisille hakupalveluille, mediaseuranta- ja uutisaggregointipalveluille ja sosiaalisen median palveluille, jotka hyödyntävät lehtien julkaisemia sisältöjä omissa palveluissaan. Ehdotetussa uudessa lähioikeudessa olisi kysymys investointien suojasta ja vahvistuvasta mahdollisuudesta estää toisen aineiston ilmainen käyttö taloudellisessa hyötymistarkoituksessa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lehtien kustantajat, samoin kuin elokuvatuottajat ja esimerkiksi kirjankustantajat, ovat perinteisesti pohjanneet toimintansa sopimuksilla hankkimiinsa oikeuksiin. Selvityksen mukaan nämä oikeudet tuottavat yhtä vahvan aseman kuin on teosten alkuperäisillä tekijöillä. Poikkeustapauksen tästä hankittujen oikeuksien linjasta muodostavat äänitteiden tuottajat ja osin elokuvatuottajat, joilla on omat erityiset lähioikeutensa. Muita investointien suojaan pohjautuvia suojamuotoja ovat lähettäjäyritysten suoja ja luetteloiden ja tietokantojen suoja.

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2017 vp

Saadussa selvityksessä on korostettu, että lehti- ja verkkokustantajat saavat jo nykyisin käytännössä aineistoilleen laajaa tekijänoikeudellista suojaa. Kirjallisten teosten ja valokuvien suojan lisäksi lehti nauttii suojaa kokoelmana. Kokoelman tekijän oikeudet kuuluvat käytännössä katsoen aina lehtikustantajalle. Tämän lisäksi lehtikustantajien sähköisiä arkistoja suojataan tietokantoina. Asiantuntijalausunnoissa on esitetty epäilyjä sen suhteen, että uusi lähioikeus parantaisi kustantajien neuvotteluasemaa esitetyllä tavalla. Ehdotetun lähioikeuden kattamaa alaa on myös pidetty liian laajana.

Valiokunta toteaa, että lehtien ja uutisaineistojen julkaisijat ovat pitkään vaatineet selvyyttä nimenomaan linkitystilanteisiin, joissa ne ovat katsoneet kolmansien uutis- ja ajankohtaisaineistojen välittäjien hyödyntävän heidän investointiaan linkittämällä. Direktiiviehdotuksessa tarkoitettu suoja ei direktiiviehdotuksen mukaan ulotu hyperlinkittämiseen, jota ei pidetä yleisölle välittämisenä. Uudella oikeudella ei näin ollen puututtaisi siihen oikeudelliseen tilaan, joka linkittämisen osalta perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksiin.

Valiokunta toteaa, että digitaaliympäristö on sinänsä muuttanut perinteisiä asetelmia esimerkiksi uutisaineistojen arvонуontiketjussa. Eräissä tilanteissa kustannusalalla voi olla perusteltuja intressejä, joihin tekijänoikeusjärjestelmä ei nykyisellään täysin vastaa. Tulovirtojen jakautuminen digitaalisten aineistojen kohdalla on saadun asiantuntijalausannon mukaan kuitenkin epäselvä ja kiistanalainen kysymys. Ehdotuksessa ei lausunnon mukaan myöskään huomioida uutisaineistojen ja hyödyntävien internetpalvelujen heterogeenisuutta. Erot palveluiden luonteessa ja hyödyntämistavoissa ovat merkittäviä, ja ne heijastuvat sekä palveluiden taloudellisiin vaikutuksiin että sananvapausvaikutuksiin.

Sivistysvaliokunta korostaa, että kaikessa tekijänoikeuden kehittämisessä ja erityisesti uusien lähioikeuksien perustamisessa keskeistä tulee olla se, että ehdotettu uusi oikeus vastaa yleistä oikeudenmukaisuutta. Tässä tarkastelussa on otettava huomioon myös tekijänoikeuksien haltijoiden oikeuksien turvaaminen. Sivistysvaliokunta pitää välttämättömänä, että ehdotuksen oikeutusta ja todellista tarvetta sekä ehdotuksen vaikutuksia erityisesti kansallisella tasolla selvitetään edelleen.

Eräät vaatimukset kohtuullisesta hyvityksestä

Komission ehdotuksen artiklassa 12 on kyse jäsenvaltioiden mahdollisuudesta säätää kustantajan oikeudesta osuuteen korvauksesta, joka koskee teoksen käyttöä tekijänoikeuden rajoituksen nojalla, sen perusteella, että tekijä on siirtänyt tai lisensoinut oikeuden kustantajalle.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta korostaa, että tässä tarkoitettusta kustantajien korvausoikeudesta ei saa säätää jäsenmaita pakottavasti. Siten uudistus ei saa vaikuttaa kielteisesti kansallisiin kopiointi- ja lainauskorvauskäytäntöihin. Suomessa on katsottu, että yksityisen kopiointin hyvityksen saamiskelpoisuus ei ole sopimuksilla siirrettävissä. Ehdotus voisi pakottavassa muodossaan heikentää perusteettomasti tekijöiden taloudellista asemaa.

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2017 vp

Suojatun sisällön käyttö tietoyhteiskunnan palveluissa

Komissio ehdottaa artiklassa 13, että siinä tarkoitettujen palvelujen tarjoajien tulisi yhdessä oikeudenhaltijoiden kanssa toteuttaa toimenpiteitä, jotta varmistetaan oikeudenhaltijoiden kanssa niiden teosten ja muun aineiston käytöstä tehtyjen sopimusten toimivuus tai estetään pääsy niihin teoksiin tai aineistoihin, jotka oikeudenhaltijat yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa ovat nimenneet. Ehdotuksen mukaan artikla koskisi sellaisia tietoyhteiskunnan palveluja, jotka tallentavat suuria määriä sellaisia teoksia ja muuta aineistoa, joita palvelun käyttäjät ovat tallentaneet palveluihin. Ehdotuksessa ei ole tarkemmin määritelty, mitä olisi pidettävä suurena määränä.

Sivistysvaliokunta pitää oikeana komission arviota siitä, että tekijänoikeusmarkkinat ovat monimutkaiset ja että käytännössä on tapahtunut siirtymä omistuspohjaisista pääsypohjaisiin liiketoimintamalleihin. Nykyisin tämä on johtanut sellaisten palveluiden syntymiseen, joissa oikeudenhaltijat eivät aina pysty kontrolloimaan sitä, miten heidän sisältöjään välitetään internetissä.

Valiokunnan kuulemien oikeudenhaltijoiden mielestä vallitsee vakava epäsuhta musiikista saatavan taloudellisen hyödyn ja oikeudenhaltijoille maksettavan korvauksen välillä ja käyttäjätaho, tässä tapauksessa alustatalous, saa tästä perusteetonta etua. Tilannetta kuvataan siten, että tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajina toimivat välittäjäyritykset menestyvät kasvavaa vauhtia mutta välitettävien tekijänoikeudellisesti suojattujen sisältöjen oikeuksien haltijat saavat liian pienen korvauksen aineistojensa käyttämisestä tai jäävät korvauksetta. Saatavilla pitämisen on kerrottu tapahtuvan laajasti ilman sopimuksia. Oikeudenhaltijat kokevat myös olevansa heikompi osapuoli neuvotteluissa isojen, usein amerikkalaisten alustojen kanssa. Komission ehdotuksessa etsitäänkin tapaa sille, että oikeudenhaltijat saisivat kohtuullisen osan palveluista kertyvistä tuloista.

Valtioneuvoston kirjelmässä on komission ehdotuksia pidetty ongelmallisina ja ristiriitaisina ja ehdotuksen vaikutusarviointia niin riittämättömänä, että niiden pohjalta ei ole mahdollista tehdä johtopäätöksiä uuden sääntelyn tarpeesta.

Asiantuntijakuulemisessa on myös tuotu esiin näkemyksiä, että ehdotettu säännös on vaikealukuinen ja tulkinnanvarainen. Säännöksen epäselvyydet vaikuttaisivat haitallisesti välittäjien toimintamahdollisuuksiin. Ehdotuksen hyväksyminen merkitsisi välittäjille raskaasti työllistävää ja kustannuksia aiheuttavaa toimintavelvollisuutta. Ehdotuksen puutteelliset rajaukset voisivat asiantuntijalausunnon mukaan myös haitata uusien pienempien toimijoiden tuloa markkinoille, mikä osaltaan haittaisi teknologian ja digitaalisten palveluiden kehitystä.

Sivistysvaliokunta pitää erittäin perusteltuna sitä, että komissio arvioi erilaisten välittäjiksi katsottujen palveluiden rooleja ja tarvittaessa etsii keinoja, joilla oikeudenhaltijat saisivat osansa palveluista kertyvistä tuloista. Komission ehdotus on lähtökohdiltaan oikeansuuntainen, vaikkakin se sisällöllisesti vielä vaatii kehittämistä. Valiokunnan mielestä asiassa on monin kohdin tarvetta lisätietoon ja selvityksiin esimerkiksi ehdotuksen toimeenpanoon liittyvistä rajauksista, ehdotettujen toimien tehokkuudesta ja oikeasuhtaisuudesta sekä palvelujen tarjoajille ehdotuksesta aiheutuvista kustannuksista. Komission ehdotukseen sisältyvä selvitys ja valiokunnan saamat asiantuntijalausuntojen huomiot ja arviot ehdotuksessa tarkoitettusta arvokuilusta, eli käytännössä kokonaan saamatta jäävistä tai määrältään riittämättömistä tekijänoikeuskorvauksista, eivät ole valiokunnan arvion mukaan vielä muodostaneet riittävän selkeää kokonaiskuvaa ehdotuksen

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2017 vp

perustaksi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että esitetyn arvokuilun laajuutta ja sen muodostumiseen liittyviä markkina- ym. mekanismeja selvitetään nyt tehtyä tarkemmin. Ehdotuksen suhde sähköistä kaupankäyntiä koskevaan direktiiviin tulee jatkovalmistelussa myös selkeyttää.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Sivistysvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan pitäen kuitenkin välttämättömänä edellä esitettyjen näkökohtien huomioimista komission ehdotusten jatkovalmistelussa.

Helsingissä 23.3.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuomo Puumala kesk
varapuheenjohtaja Sanna Lauslahti kok
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Li Andersson vas
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä ps
jäsen Sari Multala kok
jäsen Mikaela Nylander r
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Pekka Puska kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine